

- MARTINI, F. & M. PERTOT, 2000: I salici e il loro ruolo nella biologia applicata alla tutela dell'ambiente. *Annales, Series historia naturalis* (Koper) 10 (2): 227–232.
- MARTINI, F. & M. PERTOT, 2015: Erika Pignatti, Sandro Pignatti, Rastlinski svet Dolomitov = Erika Pignatti, Sandro Pignatti, Plant life of the Dolomites. *Hacquetia* 14 (2): 319–322.
- SIMONETTI, G. & M. PERTOT, 2003: Krajine Furlanije. In: Costantini, E. (eds.): *Dobrodošli v Furlaniji* : [daljni zahod, nikoli tako blizu]. Società filologica friulana, Udine, pp. 33–62.
- SIMONETTI, G. & M. PERTOT, 2003: Korenine neba : naravno okolje vzdolž meje med Furlanijo in Slovenijo. In: Costantini, E. (ed.): *Dobrodošli v Furlaniji* : [daljni zahod, nikoli tako blizu]. Società filologica friulana, Udine, pp. 459–484.
- SIMONETTI, G. & M. PERTOT, 2003: Od Timave do Tilmenta : otoki, lagune, ribogojnice, plaže. In: Costantini, E. (ed.): *Dobrodošli v Furlaniji* : [daljni zahod, nikoli tako blizu]. Società filologica friulana, Udine, pp. 63–86.

FABRIZIO MARTINI, MITJA KALIGARIČ & IGOR DAKSKOBLER

Rafael Terpin, dva zapisa ob njegovem osemdesetem jubileju

Rafael Terpin, rojen 10. septembra 1944 v Idriji, je akademski slikar, rovtarski krajinar, učitelj, raziskovalec, pisatelj in botanik, predvsem pa neutruden popotnik, mož, ki je dejansko precejšnji del zahodne Slovenije prehodil po vseh mogočih poteh in obiskal tudi njegove najbolj odmaknjene koticke. Prav to, potreba po hoji, po biti v naravi, ga najbolj označuje in skoraj vsa njegova raznovrstna dejavnost izhaja iz nje. Zato se je v svojem osnovnem poklicu posvetil predvsem krajini in v svoji izvirni tehniki upodobil množico njenih podob, gora, grap, samotnih domačij. Raziskuje nekdanje kmečke in rudarske hiše, zapisuje zgodbe ljudi, ki so nekoč v njih živeli, a tudi svojo lastno zgodbo, saj svoja doživetja ohranja z izvirnimi pripovedmi in potopisi.

V celotnem opusu tega izjemnega moža ima botanika pomembno mesto. Že od srednješolskih let ima predvsem po zaslugi profesorice Marije Bavdaž oči tudi za rože in gobe. Ko hodi, ne opazuje le pokrajine, hiš in domačij, pač pa tudi kamnine, rastje in rastlinstvo. In to, kar opazi, želi poimenovati, hoče torej vedeti, kako je opaženi rastlini, grmu, roži, praproti ali gobi ime. Tako se je z leti izuril v odličnega poznavalca in našel marsikatero botanično in mikološko redkost. Kot dolgoletni osnovnošolski učitelj likovnega pouka je to svojo botanično veščino privzgajal, jo prenašal tudi na najmlajše rodove. K sebi je pritegnil tudi tiste, ki si z botaniko služijo kruh, se od njih učil, a tudi on njih učil, pretok znanj je bil vedno dvostranski.

Svoje slikarske veščine je povezal s poznavanjem rastlin in rezultat je njegov izjemni »herbarij«, to je zbirka rastlin, ki jih je nabral v naravi in še sveže naslikal. Obsega že okoli 4300 slik (»herbarijskih pol«), na katerih je naslikanih vsaj 3000 različnih vrst. Vsaka slika je opremljena z latinskim in slovenskim imenom vrste, krajem, kjer jo je našel, torej nahajališčem, in datumom najdbe. Rafkov »herbarij« je na Slovenskem gotovo edinstven, je kulturno-znanstveni zaklad in le upamo lahko, da ga bo kot takega prepoznala tudi krajevna in državna skupnost ter ga avtorju pomagala ohraniti za prihodnje rodove. Te svoje izvirne

botanične liste (slike) Rafko sicer po delih pokaže javnosti v posebnem razstavnem prostoru v Idriji, ki se imenuje Flora Carniolica, in takih botaničnih razstav je bilo v zadnjih letih vsaj dvanajst.

Po Krakovskem gozdu pod vodstvom poznavalca Jožeta Kosca. Od leve si sledijo: Nevenka Kosec, Alenka Mihorič, Jože Kosec, Anka Rudolf in Rafael Terpin, 15. 4. 2012. Foto: Elvica Velikonja.

*Rafael Terpin pri »svojem« nahajališču brezlistnega nadbradca (*Epipogium aphyllum*) pri Lokvah v Trnovskem gozdu, 26. 7. 2014. Foto: Florijan Poljšak.*

Rafko je tudi duša izjemno dejavne botanične sekcije Muzejskega društva Idrija, ki se imenuje Pumparki in katere članice in člane povezujejo družabnost in botanično raziskovanje. Drug drugega učijo, spodbujajo, a se tudi tolažijo v svojih stiskah, tegobah in izgubah, ki nas vsakega doletijo. Ne zgolj postranski izplen tega druženja so številne zanimive botanične najdbe, ki jih Pumparki tudi objavljajo. Zato uvodnemu delu našega zapisa sledi besedilo ene izmed dejavnih članic idrijske botanične družčine, sicer Gorjanke (z Gore, Predmeje) Elvice Velikonja, kako ona doživlja nestorja svoje skupine:

»Rafaela Terpina sem spoznala nekje v začetku leta 2004. Bilo je v Ljubljani, na predstavitvi knjige Natura 2000 v Sloveniji, rastline. Spomladi istega leta sem na botanični ekskurziji Muzejskega društva Idrija na Špečk spoznala Anko. Tudi Idrijčanka. Obe znanstvi sta še kako vplivali na moje nadaljnje botanične poti. Sledila so namreč leta prelepih druženj. Srečevali smo se na botaničnih predavanjih, simpozijih, otvoritvah razstav, prednovoletnih srečanjih ..., največkrat in najraje pa na botaničnih potepanjih. Vse je bilo naše. Res ne gre, da bi naštevala vse čudovite kraje, ki smo jih prehodili, vse imenitno raste, ki smo ga občudovali. Dovolj je bilo nekaj uric, morda eno popoldne, cel dan – že pravo razkošje, in že smo bili nekje med rožami. Odločitev kam ni bila zmeraj lahka. Pa ne, ker bi bilo ponudbe premalo; tudi preobložena miza je lahko včasih problem. In zmeraj več nas je bilo. Kajpak so se s srečanji krepila tudi naša znanstva. Postali smo prijatelji. Tudi ko sem bila sama nekje med rožami in odkrila kakšno rastlinsko poslastico, sem pomislila, da je res škoda, da ni tukaj Anke, Rafkota, Tinke, Cvetota in Darje, ... ,Skupina, ki si zasluži ime, 'je najbrž pomislil Rafko in nas krstil za ,Pumpрке'. Pumparki, da rečejo na Idrijskem cvetnim popkom, nam je raztolmačil.

Rafael Terpin med spomladanskimi žafrani na Mrzlem vrhu (Žiri), 15. 3. 2024.

Foto: Igor Dakskobler.

Nazadnje smo bili skupaj letos poleti, na Mangartskem sedlu. Tudi Rafko, kajpak. Saj se niti ne spomnim, da ga kdaj ne bi bilo. Niti si ne predstavljam, da ga ne bi bilo. Nekateri smo glasno navdušeni, ko se nam zdi, da smo našli kakšno posebno rastlino. Rafko, velik

poznavalec rastlin in izreden opazovalec pa, prav mirno: ‚Poglej, a ni to cepetuljka. Zeleni volčji jezik. Mladomesečina. Glej, glej, skalna prerast! ...‘ In ko je za nas botaničnega dneva konec, ga za Rafkota še ni. Nadaljuje se v ateljeju, z ustvarjanjem čudovitih podob videnega. Le-te prejmemo v dar tudi mi. Lepšajo nam bivanje. Spomnijo nas na dni, preživete v prelepem okolju, v imenitni družbi. In zaveš se, da je tudi ta dan dar. Dar, ki ga z leti prejemaš z vse večjo hvaležnostjo.

Nekje tekom druženja pa sem spoznala, da je Rafko tudi pisatelj. In tja na jesen leta 2013 mi je podaril še eno svojo knjigo. Zapisi v knjigi Zrele poti so nastali na ‚izjemnih koticčkih‘ na njegovih poteh. Poti pa je v knjigi veliko.

Tako kot Rafko združi svojo ljubezen do rastlin s slikanjem, tako jo v zapisanem združi z besedo. Kajti na teh svojih poteh ni sam. Saj tu so Rože. ‚Vedno me zvesto spremljajo. Prav pristrčno se menimo o tem in onem. Stari znanci smo si. In tako stari prijatelji si morajo reči kakšno besedo.‘

Kako ljubi, kako blizu so mi ti pogovori z rožami. Ne, mimo rož res ne moreš, ne da bi si kakšno rekli. In ko na poti poleg starih znank - nageljčkov, lučnikov, košeničic, prerasti, glavincev, prmožkov, šetrajev in netreskov, pa še jegličev, bodoglavcev, korčkov, nebin, svečnikov in možin, mračic, sončec, petoprstnikov, lukov... ‚Ej, kakšna vojska jih je!‘, srečaš še kakšno novo, si ne moreš kaj, da ne bi zastokal: ‚Krasno! Brezmejno lepo! Naravnost božanski je občutek, da sem prvič v življenju naletel na neznano vijolico‘.

Pumparki pri koči pod Mangartskim sedlom. Od leve si sledijo: Rafael Terpin, Elvica Velikonja, Vesna Bratina, Anka Rudolf, Matjaž Šubic, Tinka Gantar, Cveto Poljšak, Roman Mihorič in Alenka Mihorič, 6. 8. 2024. Foto: Tanja Čuk.

Pogledov in zamaknjenosti na vse strani, okrog in okrog, so polni njegovi zapisi. Ko prebiraš Zrele poti, stavek za stavkom, zapis za zapisom, stran za stranjo ... in se polniš z bogastvom doživetega, bi kar šel. Pa je dovolj, da kar stopimo na pot? On hodi po njih pripravljen, ‚z mehko obloženo dušico‘. Bomo znali stopati ‚lahkotno in mehkega koraka‘,

se bomo znali potikati ,sproščeno, lahkotno, brez velikih želja, brez velikih namenov'? Bomo znali, kot on, uživati v razkošju pogledov: ,... molčim, bledim, sem in me ni, glasba mi poje skozi ljube slike, a slike se mi igrivo pretikajo skozi obrobje podzvesti. Ves svet, vsi svetovi se trenutek za trenutkom peljejo mimo mene'.

Še zmeraj rada vzamem v roke knjigo in hodim po Rafkovih poteh. Dvajset let se pozna, dvajset let traja prijateljevanje s Pumprki. Dovolj dolgo, da se spoznaš, da postaneš drug drugemu ljub. Pa se mi znova in znova zdi, da mi njegove Zrele poti o njem povedo še veliko več.«

O Rafku Terpinu in njegovem delu smo v reviji Hladnikia že pisali ob njegovi 70-letnici (DAKSKOBLER 2014a, b), zdaj na koncu najin角度 dodajamo še izbor njegovih botaničnih objav. V imenu Botaničnega društva Slovenije mu ob njegovem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo, da bo, tudi s pomočjo zvestega prijatelja Ivana Laharnarja, še velikokrat lahko »ugriznu u kalina« in se sprehodil po svojih ljubih »gričih«.

ZAHVALA

Iskrena hvala doc. dr. Tinki Bačič za jezikovni pregled in oblikovno ureditev najin角度 zapisov v skupnem članku.

LITERATURA

- DAKSKOBLER, I., 2014a: Trije botanični mušketirji – sedemdesetletniki (Trnkoczy, Zupan, Terpin). Hladnikia 34: 102–107.
- DAKSKOBLER, I., 2014b: Popotni zapisi akademskega slikarja, pisatelja in botanika. Hladnikia 33: 110–111.
- Izbor botaničnih in z botaniko povezanih objav Rafaela Terpina**
- BAVDAŽ, M. & R. TERPIN, 2009: Scopolijev spominski vrt. Idrija. Naravoslovna dediščina. Botanika. Zloženka. Muzejsko društvo Idrija, Idrija
- BAVCON, J. & R. TERPIN, 1991: Kranjski jeglič. Idrijski razgledi 35/1–2 (1990): 51–52.
- BAVCON, J., I. DAKSKOBLER, G. SELJAK & R. TERPIN, 2000: Pregled botaničnih lokalitet občine Cerkno. Poročilo. Ljubljana, 31 pp.
- DAKSKOBLER, I. & R. TERPIN, 2002: Bertolonijeva orlica in mrežasti pojalnik nad povirjem Belce. Idrijski razgledi (Idrija) 47 (1): 142–147.
- DAKSKOBLER, I., R. TERPIN & A. VONČINA, 2010: Rastlinstvo in rastje Občine Idrija. In: Nared, J. & D. Perko (eds.): Na prelomnici. Razvojna vprašanja občine Idrija. Založba ZRC, Ljubljana, pp. 81–95.
- DAKSKOBLER, I. & R. TERPIN, 2010: *Euphorbia villosa* Waldst. & Kit. Notulae ad floram Sloveniae. Hladnikia 25: 5–57.
- DAKSKOBLER, I., J. ČAR & R. TERPIN, 2016: Fitocenološka analiza gozdne vegetacije na nahajališčih nekdanjih žgalnic živosrebrove rude v okolici Idrije. Gozdarski vestnik 74 (3): 126–141.
- DAKSKOBLER, I., J. ČAR, R. TERPIN & A. VONČINA, 2017: Kranjski jeglič (*Primula carniolica*) v dveh robnih območjih občine Idrija iz zakaj ga ni v Anderletovem seznamu flore Gorenjske. Proteus 79 (6): 254–260.

- DAKSKOBLER, I., J. ČAR, A. RUDOLF, R. TERPIN & B. VREŠ, 2021: Rastje in rastlinstvo povodja Gačnika na Vojskem in v Trebuši – prispevek za njegovo naravovarstveno vrednotenje. *Folia biologica et geologica* 62 (1): 201–221.
- MOČNIK, S., A. RUDOLF, R. TERPIN & T. GANTAR, 2020: Velecvetni ralovec (*Serapias vomeracea*) na Scopolijevih travnikih v Češnjicah nad Idrijo. *Proteus* 82 (6): 274–277.
- TERPIN, R., 1994: O zavarovanih in nekaterih drugih redkih rastlinah na Idrijsko-Cerkljanskem ozemlju. *Idrijski razgledi* (Idrija) 38/1–2 (1993): 51–59.
- TERPIN, R., 1994: Jelenk (1106 m) in Botaniki. *Planinski vestnik* (Ljubljana) 94 (7–8): 325–328.
- TERPIN, R., 2005: Kukavičevke na Idrijskem. *Idrijski razgledi* (Idrija) 50 (1): 132–147.
- TERPIN, R., 2006: Dopolnilo k prispevku Kukavičke na Idrijskem, ki je bil objavljen v IR št. 1/2005. *Idrijski razgledi* (Idrija) 51 (1–2): 144–147.
- TERPIN, R., 2008: Pumpark (popek, rastlinski, da ne bo pomote). *Gora* (Predmeja) l. 12, št. 40, pp. 20–22.
- TERPIN, R., 2010: In memoriam dr. Tonetu Wraberju. *Idrijski razgledi* (Idrija) 55 (1): 125–127.
- TERPIN, R., 2013: Zrele poti. *Idrija, samozaložba*, 267 pp.
- TERPIN, R., 2014: Cvetlična galerija. *Planinski vestnik* (Ljubljana) 114 (9): 12–14.
- TERPIN, R., 2020: Griči. Izbor prispevkov iz *Planinskega vestnika* med leti 1974 in 2019. *Planinska zveza Slovenije, Ljubljana*, 229 pp.
- TERPIN, R., J. ČAR & R. PODOBNIK, 1979: Gačnik in njegovi slapovi. *Proteus* 41 (9–10): 325–332.
- TERPIN, R. & I. DAKSKOBLER, 2009: *Thlaspi sylvestre* Jord. (= *T. caerulea* J. & C. Presl). *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* 24: 54–57.
- TERPIN, R. & A. VONČINA, 2010: Botanične novosti na Idrijskem in v okolici. *Idrijski razgledi* 55 (1): 117–119.
- TERPIN, R. & I. DAKSKOBLER, 2012: A new locality of *Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum* in the Idrija hills, the first in Slovenia outside the Julian Alps. Novo nahajališče taksona *Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum* v Idrijskem hribovju, prvo v Sloveniji zunaj Julijskih Alp. *Folia biologica et geologica* 53 (1–2): 181–194.
- TERPIN, R., B. ŽUPAN, Po. STRGAR, P. STRGAR & I. DAKSKOBLER, 2012: *Campanula latifolia* L. *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* 30: 65–69.
- TERPIN, R., A. VONČINA, T. NAGEL, M. GRAH, M. LIPOVŠEK & I. DAKSKOBLER, 2014: *Epipogium aphyllum* L. *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* 34: 71–75.
- TERPIN, R. & I. DAKSKOBLER, 2023: *Asphodelus albus* L. *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* 51: 74–81.
- TERPIN, R. & I. DAKSKOBLER, 2023: *Carlina biebersteinii* Hornem subsp. *biebersteinii* (*Carlina vulgaris* L. subsp. *longifolia* (Reichenb.) Nyman). *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* 51: 88–99.

ELVICA VELIKONJA & IGOR DAKSKOBLER